प्रार्थनापत्रं, निबन्धाः संख्याज्ञानःा

प्रार्थनापत्रलेखनम्

अवकाशार्थं प्रार्थनापत्रम्

सेवायाम्,

श्रीमन्तः प्रधानाचार्यमहोदयाः,

राजकीय वरि.उपा.सं.विद्यालयः,

जयपुरम्।

विषयः - **अवकाशाय प्रार्थनापत्रम्।**

महोदयाः !

सविनयं निवेदयामि यद् अहं गतदिवसात् ज्वरेण पीडिताऽस्मि। चिकित्सकस्य परामर्शेण अहं गृहे एव तिष्ठामि। अद्याहं विद्यालयं गन्तुमक्षमाऽस्मि। अत अद्यतः त्रयाणां दिवसानां कृते रुग्णावकाशं स्वीकृत्य मामनुगृहीष्यन्ति भवन्तः।

सादरम्। भवतां शिष्या

गार्गी

कक्षा-नवमी 'ब'

दिनाङ्कः - 4.7.2016 अनुक्रमाङ्कः **15**

-

शुल्कमुक्त्यर्थं प्रार्थनापत्रम्

सेवायाम्,

श्रीमन्तः प्रधानाध्यापकमहोदयाः,

राजकीय प्रवेशिका सं.विद्यालयः,

बाडमेरम्

विषयः - **शुल्कमुक्त्यर्थम्।**

मान्यवराः !

सविनयं निवेदयामि यद् अहम् अतीवनिर्धनपरिवारस्य बालकोऽस्मि। मम जनकः बी.पी.एल. पत्रधारकोऽस्ति। अतो मदीयं शुल्कमुक्तिं कृत्वा मामनुगृहीष्यन्ति भवन्तः।

भवतां शिष्यः

मुनिराजः

कक्षा-नवमी 'अ'

दिनाङ्कः - **5** जुलाई **2016** अनुक्रमाङ्कः **16**

-

स्थानान्तरणप्रमाणपत्रप्राप्त्यर्थं प्रार्थनापत्रम्

सेवायाम्,

श्रीमन्तः प्राचार्य महोदयाः

राजकीय वरि.उपा.संस्कृत विद्यालयः,

अजयमेरुः।

विषयः - **स्थानान्तरणप्रमाणपत्रप्राप्त्यर्थम्।**

मान्यवराः!

उपर्युक्तविषयान्तर्गतं निवेदनमस्ति यन्मया अस्य विद्यालयस्य नवमी कक्षा समुत्तीर्णा। प्रवेशिका कक्षायाम् अहं स्वग्रामे एव पठिष्यामि। नवीनविद्यालये प्रवेशार्थं स्थानान्तरणप्रमाणपत्रं नूनमावश्यकं वर्तते। अत एव मह्यं स्थानान्तरणप्रमाणपत्रं प्रदाय अनुगृह्णन्तु भवन्तः।

सादरम् -

भवतां शिष्यः

हेरम्बः

दिनाङ्क : **7** जुलाई **2016** प्रवेशिका कक्षा - 9

भ्रात्रे पत्रम्

सवाईमाधोपुरतः

दिनाङ्कः -**10** जनवरी **2016**

प्रियानुज मनोज !

शुभाशीषः।

अहं ग्रामात् सोमवासरे अत्र आगतवान्। अत्राहं कुशलोऽपि सन् भूयो भूयः त्वां स्मरामि। मया पाठ्यपुस्तकानि क्रीतानि। कतिपयेषु दिवसेषु सामान्यो भविष्यामि। अद्यतः छात्रावासे स्थास्यामि। परिवारस्य समाचारं शीघ्रमेव प्रेषय। मातृपितृचरणेषु मे प्रणामाः निवेदनीयाः। स्नेहिलेभ्यः शुभाशीर्वादाः।

तवाग्रजः

लोमशः

पित्रे पत्रम्

जयपुरतः

दिनाङ्कः **3** फरवरी **2016**

पूज्यपितृचरणारविन्दयोः,

मम शतशः प्रणामाः

अत्राहं कुशलोऽस्मि। ईशानुकम्पया भवन्तोऽपि तत्र सानन्दाः भविष्यन्ति। भवता प्रेषितानि पञ्चशतरूप्यकाणि अद्य मया प्राप्तानि। एतैः परीक्षाव्ययः सम्पन्नो भविष्यति। भवतो निर्देशानुसारम् एवाहं प्रतिदिनं मनोयोगपूर्वकम् अध्ययनं कुर्वन् अस्मि। परीक्षानन्तरं गृहम् आगमिष्यामि।

भवदाज्ञाकारी पुत्रः

सुधीरः

मित्राय पत्रम्

कोटानगरात्
दिनाङ्कः **2** फरवरी, **2016**

प्रियमित्र खगेन्द्र!

सस्नेह नमस्कारः।

चिरकालानन्तरं तव पत्रं प्राप्य अतीव हर्षम् अनुभवामि। अप्रेलमासे मम वार्षिकी परीक्षा भविष्यति। सम्प्रति तु सर्वाणि अन्यानि कार्याणि विहाय अहम् अध्ययने एव संलग्नोऽस्मि। परीक्षानन्तरम् अहं गृहम् आगमिष्यामि। ग्रीष्मावकाशे वयं नैनीतालनगरं द्रष्टुं गमिष्यामः। त्वयापि अस्माभिः सह गन्तव्यः।

ज्येष्ठेभ्यो नमः, कनिष्ठेभ्यश्च शुभाशीषाः।

तव सुहृत्
रामबाबू चौधरी

मात्रे पत्रम्

जोधपुरतः
दिनाङ्कः **3** मार्च, **2016**

पूज्ये मातः!

भवत्याः पादपद्मेषु मे सादरं प्रणतिः।

अत्र शं तत्रास्तु। भवदीयं कृपापत्रं मया प्राप्तम्। सम्पूर्णं च वृत्तं ज्ञातम्। अद्यत्वे मम वार्षिकी परीक्षा प्रचलति। अहं दत्तावधानम् अध्ययनं करोमि। आशासे परीक्षायां प्रथमश्रेण्यां सफलो भविष्यामि। परीक्षानन्तरं शीघ्रमेव गृहम् आगमिष्यामि। पूज्यस्य पितृवर्यस्य चरणारविन्दयोर्मम प्रणतिः।

भवत्याः स्नेहिलःपुत्रः
गणेशः

निबन्ध-लेखनम्

संस्कृतभाषा

शुद्धा परिष्कृता निर्दुष्टा च भाषा संस्कृत भाषा कथ्यते। भाषेयम् अस्य जगतः सर्वासु भाषासु प्राचीनतमा सर्वोत्तमसाहित्यसमृद्धा चास्ति। प्रचीनेयं भाषा सर्वासां भाषाणां जननी। संस्कृते एव भारतीया संस्कृतिः पूर्णरूपेण वसति। अतः संस्कृतं विना संस्कृतेः कल्पनापि निर्मूला सिध्यति। यतोहि सर्वप्राचीनाः गृन्थाश्चत्वारो वेदाः संस्कृतभाषायामेव सन्ति। तत आरण्यकाः ब्राह्मणगृन्थाः रचिताः। अध्यात्म-विषयप्रतिपादकाः उपनिषदः, अस्माकं गौरवभूतानि षड्दर्शनानि च विश्वस्मिन् विश्वे सर्वमान्याः निधयः सन्ति।

एवमेव श्रौतसूत्र-गृह्यसूत्र-धर्मसूत्र-शिक्षा-कल्प-छन्दः-व्याकरण ज्योतिष-निरुक्तादयः गृन्थाः अतिमहत्त्वपूर्णाः सन्ति।

रामायण-महाभारत-गीता-पुराण-विविधमहाकाव्य-नाटक-नीतिशास्त्रादयो गृन्थाः अपि अस्माकं प्राणभूताः सन्ति। अतः संस्कृतभाषाया अध्ययनम् अध्यापनं प्रचार-प्रसारं च कृत्वेयं अमूल्यज्ञाननिधिरस्माभिः रक्षणीया।

—

विद्या

'विद्या धनं सर्वधनं प्रधानम्' इति सर्वैः स्वीक्रियते, यतोहि विद्यया एव सर्वे जनाः सर्वाणि कार्याणि साधयितुं समर्थाः भवन्ति। विद्यां प्राप्य उन्नतिं, कीर्तिं, सुखसमृद्धिं च लभन्ते विद्वांसः। यदुक्तं केनचित् -

मातेव रक्षति पितेव हिते नियुक्ते,
कान्तेव चाभिरमयत्यपनीयखेदम्।
लक्ष्मीं तनोति वितनोति च दिक्षु कीर्तिं,
किं किं न साधयति कल्पलतेव विद्या॥

विद्याधनं व्यये कृते वर्धते, संचयात् च क्षयम् आप्नोति, एतस्माद् इदम् अपूर्वम् एव धनम्। अत एवोक्तम्-

अपूर्वः कोऽपि कोषोऽयं विद्यते तव भारति।
व्ययतो वृद्धिमायाति क्षयमायाति संचयात्॥

नृपाः, राष्ट-पतयः, मुख्यमन्त्रिणः, प्रधानमन्त्रिणोऽपि विविधविषयविशेषज्ञानां कवीनां, वैज्ञानिकानां मतिमतां विदुषां समादरं कुर्वाणाः तेषां उत्साहवर्धनं कुर्वन्ति पुरस्कारैः। अत अस्माभिरपि विद्या पूर्णमनोयोगेन पठनीया, गृहणीया विद्याविहीना पशु इति निर्विवादेन सिध्यति।

-

सदाचारः

सज्जनानां आचारः सदाचारः कथ्यते। ये सज्जनाः भवन्ति तेषां व्यवहार अनुकरणीयः सर्वजनहिताय च भवति। यदुक्तम्-

'आत्मनः प्रतिकूलानि परेषां न समाचरेत्'

अतः सज्जनाः सहृदयाश्च यथा आचरन्ति तथैव आचरणं सदाचार उच्यते। सदाचारिणः सत्यं वदन्ति, मातृ-पितृ-गुरुजनानां च आदरं कुर्वन्ति। तेषां आज्ञां च पालयन्ति। तस्माद् एतेषां जीवनं सुखमयम् उन्नतिकारकं च भवति। सन्तोष एव पुरुषस्य परं निधानं कथ्यते। तथा च सदाचारिणो जनाः एवं सन्तोषं प्राप्नुवन्ति। असद् वृत्ताः जनाः तात्कालिकं सुखम् अथवा अस्थायिनीम् उन्नतिं तु प्राप्तुं शक्ताः दृश्यन्ते परं तेषाम् इहलोकेन सह परलोकोऽपि दूषितो भवति। अतः सदाचारस्य महती आवश्यकता दरीदृश्यते।

सदाचारपालनेन एव विवेकानन्द-गान्धि-तिलकादयो महापुरुषाः अभूवन्। सदाचाराभावेनैव दुर्योधन-कंस-रावणादयो महतो बलशालिनोऽपि सर्वैः हेयदृष्ट्या विलोक्यन्ते। अतः सर्वैः स्वोन्नत्यै समाजोन्नत्यै शान्तिव्यवस्थायै च सदाचारः पालनीयः। उक्तःा -

वृत्तं यत्नेन संरक्षेत् वित्तमेति च याति च।
अक्षीणो वित्ततः क्षीणो वृत्ततस्तु हतो हतः॥

-

परोपकारः

परेषां हितसम्पादनार्थं यानि कार्याणि क्रियन्ते, तानि सर्वाणि परोपकारशब्देन स्वीक्रियन्ते। समाजे परोपकारेण एव जनाः शान्तिपूर्वकं स्थातुं समर्थाः भवन्ति।

परोपकारभावनया एव जीवेषु परस्परं सुखस्य स्थापना भवति। परोपकारी जन एव समाजसेवां राष्ट-सेवां च कृत्वा महत् पुण्यमयं कार्यं करोति। परोपकारेण हृदयं पवित्रं सरसं विनयोपेतं च भवति। परोपकारिणः सर्वभूतेषु आत्मवत् चिन्तयन्ति। सर्वेषां गुणानां सारः परोपकार एव। अत एवोक्तम् -

अष्टादशपुराणेषु व्यासस्य वचनद्वयम्।
परोपकारः पुण्याय पापाय परपीडनम्॥
धनानि जीवितञ्चैव परार्थे प्राज्ञ उत्सृजेत्।
सन्निमित्ते वरं त्यागो विनाशे नियते सति॥

अत अस्माभिः सर्वैः सर्वदा परोपकार एव करणीयः, यतोहि परोपकारजं पुण्यं यज्ञशताद् अपि अधिकं भवति।

-

स्वामी विवेकानन्दः

भारतवर्षे समये-समये अनेके महापुरुषा अभूवन्। येषां जीवनं राष्ट-ाय, समाजाय संस्कृति-रक्षायै च समर्पितम् आसीत्। तेषु विवेकानन्दो भानुना सदृशः तेजस्वी महापुरुष आसीत्। बाल्यकाले स नरेन्द्र इति नाम्ना ज्ञायते स्म। रामकृष्णपरमहंस अस्य गुरु आसीत्।

स्वामी विवेकानन्दो महान् समाजसुधारक अभवत्- 'रामकृष्णमिशन' इति संस्थायाः स्थापनां कृत्वा अनया संस्थया अनेन तत्कालिके समाजे व्याप्तकुरीतीनां प्रबलविरोधः कृतः। सतीप्रथा, कन्यावधः, बालविवाहः, जातिप्रथा अस्पृश्यता च तदानीं भीषणकुरीतयः आसन् तासां विरोधं कृत्वा उन्नत्यै समाजम् अशिक्षयत्। विधवाविवाहं स्त्रीशिक्षां च प्रारभत्।

विश्वधर्मसम्मेलने अमेरिकादेशे अद्वितीयभाषणं प्रदाय विश्वस्मिन् विश्वे भारतवर्षस्य गौरवम् अवर्धयत्, पुनर्जागरणस्य कर्मठनेता युगपुरुषोऽयं भारतस्योत्थाने महान्तं प्रयासं कृतवान्।

-

नारीशिक्षा

नारीणां कृते शिक्षाया महती आवश्यकता वर्तते। यतोहि समये प्राप्ते ता एव मातरो भवन्ति। माता च बालकस्य प्रथमगुरुः भवति। कोमलबुद्धेः बालकस्योपरि सदुपदेशानां सत्शिक्षाणां च स्थायी प्रभावो भवति। यतोहि तस्य मस्तिष्कं निर्मलकर्गदपत्रमिव भवति। एतस्मात् कारणाद् यदि मातरोऽशिक्षिताः, विद्याशून्याः, कर्त्तव्याकर्त्तव्यज्ञानरहिताश्च भविष्यन्ति तर्हि सन्ततयोऽपि तथैव अविद्यागृस्ता भविष्यन्ति। यदि नार्यः शिक्षिताः सन्ति, तर्हि ताः स्वपुत्रपुत्रीणां पालनं रक्षणं शिक्षणादिकं च सम्यक्तया करिष्यन्ति। तस्मात् तासां सन्ततयोऽपि विद्याविनययुक्ताः स्वस्थाः सद्गुणोपेताः च भविष्यन्ति।

अपि च - यस्मिन् देशे समाजे वा स्त्रीभिः सह समानव्यवहारो भवति स एव देशः समाजो वा उन्नतिशिखरम् आरोहति।

उक्तःा मनुना -

यत्र नार्यस्तु पूज्यन्ते रमन्ते तत्र देवताः।

अतो देशस्य समाजस्य च उन्नत्यै श्रीवृद्धये च नारीशिक्षा अत्यावश्यकी ज्ञेया।

-

पर्यावरणम्

परितो यद् आवरणम् अस्ति तत् सर्वं पर्यावरणं कथ्यते। वयं अस्मात् सर्वतः यत् किमपि पश्यामः तत् सर्वं 'पर्यावरणम्' इति शब्देन गृह्यते। यादृशे वातावरणे वयं निवसामः तस्य प्रभावः अस्मासु भवति। यदि पर्यावरणं शुद्धं भवेत् तर्हि अस्माकं मनः, बुद्धिः, चेतः शारीरिकं स्वास्थ्यम् अपि सुष्ठु भविष्यति। अद्यत्वे पर्यावरण-शुद्धिः संकटे निपतिता। तदेव पर्यावरणप्रदूषणनाम्ना ज्ञायते तत् प्रदूषणं पःाविधं मुख्यतया भवति-

वायुप्रदूषणम् - यद् विविधकार्बनिकधूमेन भवति।

जलप्रदूषणम् - यद् विविधप्राकृतिकाप्राकृतिककारणैर्भवति।

ध्वनिप्रदूषणम् - महानगरेषु औद्योगिकयन्त्रैर्ध्वनिविस्तारयन्त्रैश्च भवति।

मृदाप्रदूषणम्- रासायनिकोर्वरकेन कीटनाशकेन च भवति।

नाभिकीयप्रदूषणम् - परमाणुपरीक्षणेन रेडियोधर्मिपदार्थेन च भवति।

अतो जीवनस्य रक्षायै अस्माभिः पर्यावरणं दूषितं न करणीयम्। अन्येभ्यश्चापि एतद् रक्षणीयम् इति।

सङ्ख्याज्ञानम्

एकः,एकम्,एका	द्वौ,द्वे,द्वे	त्रयः, त्रीणि,तिस्रः
चत्वारः,चत्वारि, चतस्रः	पःा	षट्
सप्त	अष्ट, अष्टौ	नव
दश	एकादश	द्वादश
त्रयोदश	चतुर्दश	पःादश
षोडश	सप्तदश	अष्टादश
एकोनविंशतिः	विंशतिः	एकविंशतिः
द्वाविंशतिः	त्रयोविंशतिः	चतुर्विंशतिः
पःाविंशतिः	षड्विंशतिः	सप्तविंशतिः
अष्टाविंशतिः	एकोनत्रिंशत्	त्रिंशत्
एकत्रिंशत्	द्वात्रिंशत्	त्रयस्त्रिंशत्
चतुस्त्रिंशत्	पःात्रिंशत्	षट्त्रिंशत्
सप्तत्रिंशत्	अष्टत्रिंशत्	एकोनचत्वारिंशत्
चत्वारिंशत्	एकचत्वारिंशत्	द्विचत्वारिंशत्
त्रिचत्वारिंशत्	चतुश्चत्वारिंशत्	पःाचत्वारिंशत्
षट्चत्वारिंशत्	सप्तचत्वारिंशत्	अष्टचत्वारिंशत्
एकोनपःाशत्	पःाशत्	एकपःाशत्
द्विपःाशत्	त्रिपःाशत्	चतुःपःाशत्
पःापःाशत्	षट्पःाशत्	सप्तपःाशत्
अष्टपःाशत्	एकोनषष्टिः	षष्टिः
एकषष्टिः	द्विषष्टिः	त्रिषष्टिः
चतुःषष्टिः	पःाषष्टिः	षट्षष्टिः
सप्तषष्टिः	अष्टषष्टिः	एकोनसप्ततिः
सप्ततिः	एकसप्ततिः	द्विसप्ततिः

त्रिसप्ततिः	चतुःसप्ततिः	प:ासप्ततिः
षट्सप्ततिः	सप्तसप्ततिः	अष्टसप्ततिः
एकोनाशीतिः	अशीतिः	एकाशीतिः
द्व्यशीतिः	त्र्यशीतिः	चतुरशीतिः
प:ाशीति	षडशीतिः	सप्ताशीतिः
अष्टाशीतिः	एकोननवतिः	नवतिः
एकनवतिः	द्विनवतिः	त्रिनवतिः
चतुर्नवतिः	प:ानवतिः	षण्णवतिः
सप्तनवतिः	अष्टनवतिः	एकोनशतम्
शतम्	1000. सहस्रम्	10000. अयुतम्

100000. लक्षम्, कोटिः, अर्बुदम्।